

Fotograf ptactva

Přední český ornitolog Tomáš Grim je ptáčkářem na volné noze a českým rekordmanem v pozorování ptačích druhů. Procestoval celý svět a píše a přednáší jen o tom, co viděl na vlastní oči.

Podívejte se s námi, jak pracuje fotograf samouk. PŘIPRAVILA ŠÁRKA DRBOHLAVOVÁ

ZAČALO TO KUKAČKAMI „K focení jsem se dostal díky studiím podivuhodného životního stylu kukaččích švindlířů.“ říká Tomáš Grim. „Ačkoli váží kukaččí budulínek stejně jako celá rodina rehka zahradního, zjistili jsme, že péče o vetřelce vyčerpává hostitele mnohem méně, než se myslelo.“

Lidi se mě často ptají: „Proč jezdíš na druhý konec světa kvůli zvonkovi a špačkovi, proboha?!“ Odpovídám jim, že jsem původně biolog a dnes se věnuju hlavně popularizaci,“ říká Tomáš Grim. S ní začal na gymnáziu, už v 15 letech sepsal první novinový článek o svém guruovi, Gerald Durrellovi, spisovateli a ochránci přírody. Tehdy měl i první veřejnou besedu o přírodě. Když po studiích působil jako pedagog na Univerzitě Palackého v Olomouci, věda ho naučila hledat nová zadání a témata. „Většina popularizace vědy a přírody, kterou dnes čtete, postrádá autentičnost,“ říká, „je to vlastně takový second hand: Autoři si zpravidla jen přečetli a převyprávěli to, co psal už někdo jiný, a stáhli si k tomu fotky ze Shutterstocku. Můj přístup je zásadně odlišný: Pokud mám o něčem psát, měl bych to znát z první ruky. Když jsem plánoval články do seriálu o invazních – tedy nepůvodních – druzích ptáků, pracoval jsem na fotkách sedm let, na všech kontinentech. Teprve až jsem měl například špačka nafoceno na všech světadílech a měl dost vlastních pozorování a zkušeností, pustil jsem se do psaní. Je za tím nesrovnatelně víc práce než za „normálními“ popularizačními články, ale taky mnohem víc uspokojení. Samozřejmě fotím i z naší evropské perspektivy exotické druhy, ale na rozdíl od kolegů fotografů věnuji pozornost i těm invazním a také městským.“

CESTA K FOTCE

Dnes Tomáš Grim díky fotografování popularizuje ornitologii a cestování na besedách po celé republice. S focením přitom začal trochu netradičně: „Když se mě kdysi na výstavě fotografií ze soutěže, kde jsem získal 1. cenu, ptali, jaký mám fotoaparát, odpověděl jsem po pravdě a ke konsternaci přítomných, že žádný, že si občas nějaký půjčím od kamaráda,“ směje se. „Učil jsem se pokusem a omylem. Už z prvních nafocených filmů v 90. letech se mi podařilo prodat dost fotek, takže nějaké estetické citění ve mně bylo i bez kurzů, příruček a jiných berliček. Snad proto, že oba rodiče jsou architekti a máma moc krásně maluje.“

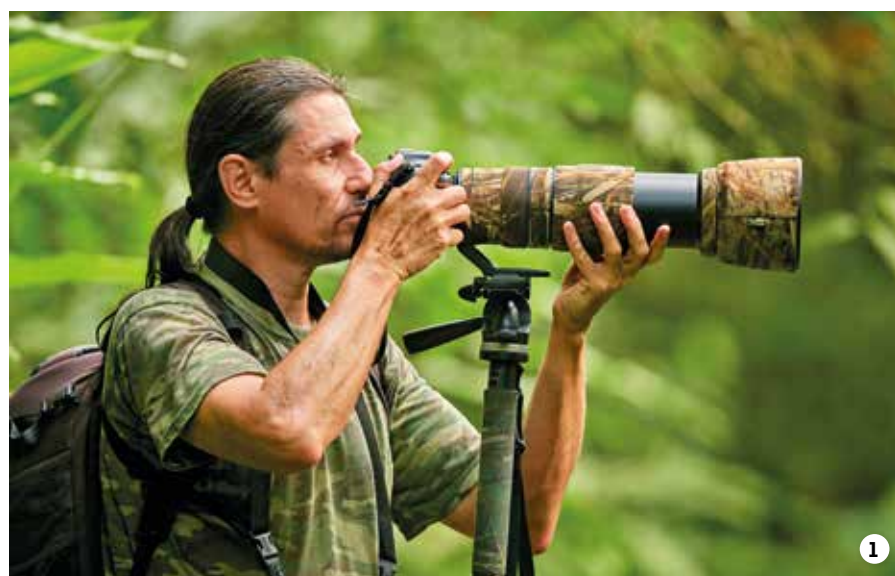
A co žene ptáčkáře, který pozoroval už 4000 druhů ptáků, při fotografování

FOTO © PETR SAMÁŠ (VLEVO NAHORE)

NEJRADĚJI FOTÍ
OSTATNÍMI FOTOGRAFY
PŘEHLÍŽENÁ ÚHÁPĚČKA
– UNIVERZÁLNÍ HNĚDÉ
PTÁKY. OBČAS ALE
NEODOLÁ ANI KÝČI...

KOLIBŘÍK MITCHELLŮV V tropech se Tomáš Grim dostává do stavu prvotního úžasu, je to prý stejně, jako když coby kluk pozoroval sýrkorku. Jen v Kolumbii nafotil přes 50 kolibříčích druhů.

1

2

3

1/ MASKOVÁNÍ Nejen v australských tropech to je základ. 2 a 3/ POHLED Z PROFESIONÁLNÍHO PEVNÉHO KRYTU V MAĎARSKU Foti se přes jednostranné zrcadlo. Na stativu je stabilizační tzv. gimbalová hlava, která usnadňuje ovládání fotoaparátu. „Jeřábi jsou velcí stydlíni – záběr by se bez čekání v krytu, kdy hodiny nešpítnete, povedl jen těžko,“ říká Tomáš Grim.

ptactva stále dál? Mění se to prý s lety. Na světě je skoro 11 000 druhů ptáků. Ne že by je chtěl vyfotit všechny, spíš ho zajímají konkrétní druhy, o kterých pak píše články. Přiznává ale, že i těch je na několik reinkarnací. „Přítom šance objevit nové ptačí druhy je zanedbatelná. Každoročně jich je popsáno kolem pěti až sedmi, ale jen málokdy jde o ‚objev v džungli‘,“ vysvětluje. „Nové druhy především objevuje molekulární biologie a práce v muzeích. Menších ‚zářezů‘ se mi ale pár povedlo, jde o první fotografie některých druhů z Peru, Bolívie a Kamerunu.“

JAK FOTIT OPEŘENCE

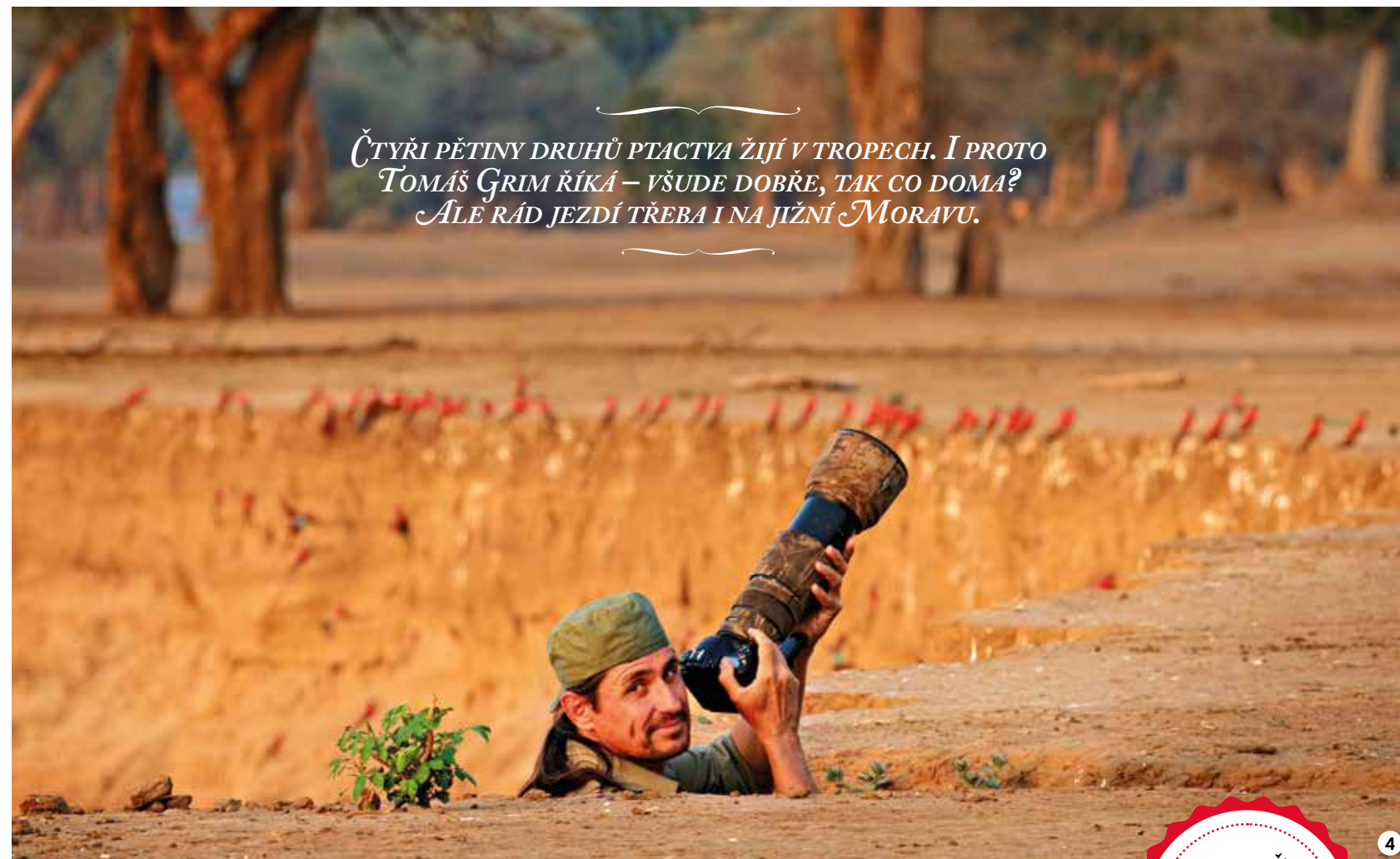
To je podle Tomáše Grima téma na tlustopis. V tropech, kde jsou hlavně lesní ptáci nápadně plášší než u nás, je obecně třeba projevit lživost. Naopak v Antarktidě nebo na izolovaných oceánských ostrovech bývají opeřenci podle jeho zkušeností vyložení splachovací – tam je naopak často problém, že jsou moc blízko! Aby se všechno povedlo, pomůže při ‚šoulačce‘ maskovací triko, maskovací neopren na objektiv i maskovací páska na monopod. Když k tomu navrch omezíte pohyby na minimum a ty na velmi pomalé, přijdou někteří živočichové doslova na dosah ruky.

Co se týká znalostí a zkušeností fotografa, ty pokládá za klíčové: „Kromě ptačích hlasů, které se před každou cestou do tropů znovu učím, je třeba znát nároky cílového druhu, což může být mnohem specifičtější než u nás. Třeba některé druhy kolibříků sají pouze na helikoniiích a jiným květům se vyhýbají. Neméně zásadní je náhoda.“ Přítom ale stále žasne nad tím, že se občas nějaký zajímavý akční záběr vůbec povede. „Až při pohledu do exifu si někdy uvědomím, že celý příběh trval bez nadsázky jen zlomek vteřiny. Když se něco děje, je focení rauš, zbytek světa přestane existovat,“ popisuje.

PŘES PŘEKÁŽKY

Jako fotografa ho žene touha po poznání, na druhé straně si uvědomuje, že v některých zemích není bezpečno... Tomáš Grim k tomu přistupuje tak, že kdo se ptá, je hlupákem na chvíli, a kdo se neptá, zůstává hlupákem navždy. „Takže se ptám, plánuju, ověřuju. V Malajsii bych se vyspal i na lavičce v parku, ale ve

ČTYŘI PĚTINY DRUHŮ PTACTVA ŽIJÍ V TROPECH. I PROTO TOMÁŠ GRIM ŘÍKÁ – VŠUDE DOBRĚ, TAK CO DOMA? ALE RÁD JEZDÍ TŘEBA I NA JIŽNÍ MORAVU.

4

4/ PŘÍRODA TO VYŘEŠÍ ZA VÁS Fotokrytem může být i prostá díra v břehu zimbabwské řeky – ale dost úzká na to, aby si ji nevybral k přesunu hroch. 5/ STAVBA DOČASNÉHO KRYTU Odtud měl Tomáš Grim poličeno na bahňáky na hodoninských rybnících. „Klíčové je dostat se s tělem aparátu co nejniž nad zem, aby se zvíře ‚odlepilo‘ od pozadí – jinak fotky nestojí za nic,“ říká.

UÝDRŽ
Čím víc času v terénu, tím větší šance být svědkem mimořádné události.

5

FOTO © LIBOR VAJČENBACHER (1) © ONDŘEJ PROSICKÝ (4)

ORNITOLOG DĚLÁ VÝZKUM, ALE PTÁČKAŘ SE KOCHÁ, PROSTĚ POZORUJE PTACTVO (A TŘEBA I FOTÍ), COŽ JE NEJROZŠÍŘENĚJŠÍ PŘÍRODOMILNÝ KONÍČEK.

1

1/ JDE TO I BEZ RAFINOVANÝCH ÚKRYTŮ „Jsou místa, kde zvířena moc plachosti nepobrala, takže třeba na Antarktickém poloostrově není důvod se maskovat vůbec.“ říká prof. RNDr. Tomáš Grim, Ph.D. Na snímku je chaluha antarktická, uváděná jako nejjihnější hnízdící pták světa.

2

3

2/ JAK SPLYNOUT S PŘÍRODOU Sniper šála z maskáčové síťoviny zneviditelní nejen odstřelovače, ale i fotografa třeba zde v Kostarice. 3/ VNITŘEK FOTOBÁGLU Tohle je kompletní vybavení pro minimalistu na dva týdny na Kubě. Fotovíbava, playbackový repráček, dalekohled, oblečení, léky...

většinou oblastí Jižní Ameriky, která je pro fotografy zemí zaslíbenou, bych to neudělal,“ radí. Právě tam ale prý najdete největší ptačí pestrost na jednotku plochy, v severní Kolumbii v pohoří Santa Marta pak neskutečných 25 druhů ptáků, kteří se vyskytují jen v této malé lokalitě.

Spoluautora první slovenské Ornitologické příručky a knihy o kukačce, která vyšla ve čtyřech jazycích a získala prestižní cenu Nejlepší ptačí kniha roku 2017, jsme se ještě zeptali, co mu fotografování dalo nebo vzalo. „Bez kreativních, a tím z hlediska vývoje nikdy nekončících aktivit si život představit neumím – a nechci,“ hodnotí Tomáš Grim a dodává, že vše dobré je k něčemu zlé – samozřejmě to chce hodně úsilí a snad i schopnost skousnout, že dokonalé to nebude nikdy. 🐾

Více info na: www.tomasgrim.com